

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

ISSN 2521-1293 (друкована версія)

ICV 2017: 53.20

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 23853-13693ПР від 03.04.2019*

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського.**

**Серія: Філологія
(мовознавство)**

Випуск 31

Вінниця – 2020

УДК 80/82 (062.522)
В 48

ISSN 2521-1293 (друкована версія)
ICV 2017: 53.20; ICV 2018 = 82.14
DOI 10.31652/2521-1307
DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

В 48 Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : збірник наукових праць / гол. ред. С. Б. Барань. Вінниця : ТОВ «фірма Планер», 2020. Вип. 31. 215 с.

Затверджено як друковане періодичне видання, що входить до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») (додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України 24.09.2020 № 1188).

Рекомендувала до друку Вчена рада Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № від .2020 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Барань С. Б., кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове) (головний редактор);

Амеліна С. М., доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор (Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ) (заступник головного редактора);

Газдаг В. В., доктор філософії з галузі «Гуманітарні науки» Філологія, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове);

Дмітренко Н.Є., кандидат педагогічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Рамбішевська Д., доктор габілітат, професор (Інститут славістики Польської академії наук, м. Варшава, Польща);

Романюк С., доктор габілітат, професор (Варшавський університет, м. Варшава, Польща);

Черничко С. С., доктор філологічних наук, професор (Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ, м. Берегове);

Шинкарук В. Д., доктор філологічних наук, професор (Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ);

Гороф'янюк І. В., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Забужанська І. Д., кандидат філологічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Іваницька Н. Б., доктор філологічних наук, професор (Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця);

Іваницька Н. Л., доктор філологічних наук, професор (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Петров О. О., кандидат філологічних наук (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Городенська К. Г., доктор філологічних наук, професор (Інститут української мови НАН України, м. Київ);

Завальнюк І. Я., доктор філологічних наук, професор (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця);

Прокопчук Л. В., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця) (відповідальний секретар).

РЕЦЕНЗЕНТИ

Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне);

Гримашевич Г. І., кандидат філологічних наук, доцент (Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир).

Адреса редакційної колегії:

21101, м. Вінниця, вул. Острозького, 32, факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського; тел. (0432) 275-589.
e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazapmovoznavstvo>.

Статті подано в авторській редакції.

Під час використання матеріалів збірника покликання на «Наукові записки» є обов'язковим.

УДК 80/82 (062.522)

© Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2020

© Автори статей, 2020

Ministry of Education and Science of Ukraine
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

ISSN 2521-1293 (print)

ICV 2017: 53.20

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

*Certificate of registration of a printed
media outlet*

Series KB No. 23853-13693ПП of 03.04.2019

SCIENTIFIC NOTES
of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University.

Series: Philology
(Linguistics)

No. 31

Vinnytsia – 2020

УДК 80/82 (062.522)

В 48

ISSN 2521-1293 (print)

ICV 2017: 53.20; ICV 2018 = 82.14

DOI 10.31652/2521-1307

DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

B 48 Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics) : collection of scientific works / Editor-in-Chief Elizaveta Baran. Vinnytsia : "Firma Planer" LLC, 2020. No. 31. 215 p.

Approved as a printed periodical to the list of scientific professional editions of Ukraine (category «B») (addition 5 to the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine 24.09.2020 No. 1188).

Recommended by the Academic Council
of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
minutes of a meeting No. of. 2020

EDITORIAL BOARD

Baran E., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine) (Editor-in-Chief);

Amelina S., doctor of pedagogical sciences, candidate of philological sciences (Ph.D.), professor (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine) (Coordinating Editor);

Gazdag V., doctor of Philosophy of field of the Humanitarian Science Philology, associate professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine);

Dmitrenko N., candidate of pedagogical sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Rambishevskaya D., doctor habilitat, professor (Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland);

Romanyk S., doctor habilitat, professor (University of Warsaw, Warsaw, Poland);

Csernicsko I., doctor of philological sciences, professor (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Beregszász Transcarpathia, Ukraine);

Shynkaruk V., doctor of philological sciences, professor (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine);

Horofyanyuk I., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Zabuzhanska I., candidate of philological sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Ivanytska N., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, Vinnytsia, Ukraine);

Ivanytska N., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Petrov O., candidate of philological sciences (Ph.D.) (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Horodenska K., doctor of philological sciences, professor (Institute of the Ukrainian Language of Ukrainian National Academy of Science, Kyiv, Ukraine);

Zavalniuk I., doctor of philological sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine);

Prokopchuk L., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine) (Assistant Editor).

REVIEWERS

Vokalchuk G., doctor of philological sciences, professor (Rivne state university of humanities, Rivne, Ukraine);

Hrymashevych G., candidate of philological sciences, associate professor (Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine).

Address of editorial board:

Faculty of Philology and Journalism named after Mykhailo Stelmakh of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozhskogo St., 32, Vinnytsia, Ukraine, 21101;

tel. +380(0432)275589; e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazpmovoznavstvo>.

УДК 80/82 (062.522)

© Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 2020

© Authors of articles, 2020

**Министерство образования и науки Украины
Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского**

ISSN 2521-1293 (печатная версия)
CV 2017: 53.20
DOI 10.31652/2521-1307
DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

*Свидетельство о государственной
регистрации печатного средства
массовой информации
Серия КВ № 23853-13693ПП от 03.04.2019*

**НАУЧНЫЕ ЗАПИСКИ
Винницкого государственного
педагогического университета имени
Михаила Коцюбинского.**

**Серия: Филология
(языкознание)**

Выпуск 31

Винница – 2020

УДК 80/82 (062.522)
В 48

ISSN 2521-1293 (печатная версия)
ICV 2017: 53.20; ICV 2018 = 82.14
DOI 10.31652/2521-1307
DOI 10.31652/2521-1307-2020-30-1-140

В 48 Научные записки Винницкого государственного педагогического университета имени Михайла Коцюбинского. Серия: Филология (языкознание) : сборник научных трудов / гл. ред. Е. Б. Барань. Винница : ТОВ «фирма Планер», 2020. Вып. 31. 215 с.

Утверждено как печатное периодическое издание, которое входит в Перечень научных профессиональных изданий Украины (категория «Б») (приложение 5 к приказу Министерства образования и науки Украины 24.09.2020 № 1188).

Рекомендовал к печати Ученый совет Винницкого государственного педагогического университета имени Михайла Коцюбинского (протокол № от 2020 г.).

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Барань Е. Б., кандидат филологических наук, доцент (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово) (главный редактор);

Амелина С. Н., доктор педагогических наук, кандидат филологических наук, профессор (Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев) (заместитель главного редактора);

Газдаг В. В., доктор философии в отрасли «Гуманитарные науки» Филология, доцент (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово);

Дмитренко Н. Е., кандидат педагогических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Рамбишевская Д., доктор habilitation, профессор (Институт славистики Польской академии наук, г. Варшава, Польша);

Романюк С., доктор habilitation, профессор (Варшавский университет, г. Варшава, Польша);

Черничко С. С., доктор филологических наук, профессор (Закарпатский венгерский институт имени Ф. Ракоци II, г. Берегово);

Шинкарук В. Д., доктор филологических наук, профессор (Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев);

Горофянюк И. В., кандидат филологических наук, доцент (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Забужанская И. Д., кандидат филологических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Иваницкая Н. Б., доктор филологических наук, профессор (Винницкий торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета, г. Винница);

Иваницкая Н. Л., доктор филологических наук, профессор (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Петров А. А., кандидат филологических наук (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Городенская Е. Г., доктор филологических наук, профессор (Институт украинского языка НАН Украины, г. Киев);

Завальнюк И. Я., доктор филологических наук, профессор (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница);

Прокопчук Л. В., кандидат филологических наук, доцент (Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, г. Винница) (ответственный секретарь).

РЕЦЕНЗЕНТЫ

Вокальчук Г. Н., доктор филологических наук, профессор (Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно);

Гримашевич Г. И., кандидат филологических наук, доцент (Житомирский государственный университет имени Ивана Франка, г. Житомир).

Адрес редакционной коллегии:

Украина, 21101, г. Винница, ул. Острожского, 32, факультет филологии и журналистики имени Михайла Стельмаха Винницкого государственного педагогического университета имени Михайла Коцюбинского;

тел. (0432) 275-589; e-mail: naukovizap@gmail.com; <https://sites.google.com/site/naukazapmovoznavstvo>.

Статьи поданы в авторской редакции.

При использовании материалов сборника ссылки на «Научные записки» являются обязательными.

УДК 80/82 (062.522)

© Винницкий государственный педагогический университет имени Михайла Коцюбинского, 2020

© Авторы статей, 2020

ЗМІСТ

I. Актуальні питання теорії мови	13
Денисовець Ірина	
Становлення поняття «транспозиція» у парадигмі лінгвістичних досліджень.....	13
Іваницька Ніна, Завальнюк Інна	
Понятійно-термінологічна одиниця «критерій» у науковому та прикладному аспектах.....	19
Солдатова Леся	
Поняття «мова» у дослідженнях представників Празького лінгвістичного гуртка.....	33
II. Функційна семантика лексичних одиниць. Теорія номінації	46
Богатько Валентина, Кухар Ніна	
Функціональний вияв семантичного обсягу фразеологічних одиниць у прозі Володимира Лиса.....	16
Маркотенко Тамара, Мельник Лариса	
Відображення вірувань українців у фразеології.....	55
Познанський Роман	
Векторно-об'єктні валентні характеристики твірних дієслів лексико-семантичного поля «аграрне виробництво (рослинництво)».....	64
Родюк Наталія	
Семантико-теоретичний аналіз національно маркованої лексики історичного твору.....	71
III. Лінгвістика тексту. Стилїстичні та контекстуальні вияви лексичних і граматичних одиниць	78
Алтицева Леся, Голіченко Лариса	
Граматичні та структурні особливості звертань у текстах новел Ірен Роздобудько (на матеріалах збірки «Зроби це ніжно...»).....	78
Горобець Алла	
Епітет як репрезентант темпоральності в межах лексико-семантичного й асоціативного поля «час» (на матеріалі художніх творів письменників Вінниччини ХХ століття).....	89
Горобець Руслана	
Парцельовані конструкції у мові сучасної прози для дітей: комунікативно-прагматичний аспект.....	97
Сташків Соломія	
Комунікативно-прагматичні чинники семантичної та граматичної сполучуваності дієслів «грати / зіграти» у професійних текстах.....	104
Ясакова Наталія	
Когнітивне підґрунтя безособових речень із неозначено-предметним суб'єктом.....	112

IV. Мова сучасних ЗМІ.....	123
Горобець Інна	
Сучасний український газетний текст: змістова концепція, структурна специфіка, жанрова диференціація.....	123
Ковалевська Анастасія	
Нейтралізація патогенних дискурсів: стратегія спростування.....	132
V. Проблеми діалектології та ономастики.....	142
Мельник Оксана, Волошина Оксана	
Морфологічний спосіб творення ергонімів східного Поділля.....	142
Переломова Олена	
Естетична функція діалектизмів та розмовно-просторічних елементів у мові художніх текстів Валерія Шевчука.....	152
VI. Перекладознавство та міжкультурна комунікація.....	161
Грачова Ірина, Ішук Наталія	
Етимологічні та лінгвостилістичні особливості концепту <i>success</i> в англomовному економічному дискурсі.....	161
Забужанська Інна	
Мелодика як інтонаційний маркер категорії інтертекстуальності (на матеріалі озвучених американських постмодерністських поетичних текстів).....	170
Марку Аніта	
Явища мовних контактів у мережевому мово вживанні закарпатських угорців.....	177
Підпала Вікторія	
Способи реалізації експресивної функції у вступних частинах ток-шоу «Anne will» та «Maischberger.die woche».....	187
Тищенко Олена	
Неологізми 2020 року в англійській мові як відображення глобальних процесів та їхнього сприйняття.....	197
РЕЦЕНЗІЇ.....	206
Гороф'янюк Інна	
Лінгвістична розкіш Поділля	
Рецензія на Н. Коваленко. «Західноподільські та суміжні говірки. Тексти : у 2-х т.». Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 1048 с.....	206
ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АВТОРІВ.....	210

CONTENTS

I. Current issues of linguistic theory	13
Denysovets Iryna	
«Transposition» concept formation in the linguistic research paradigm.....	13
Ivanytska Nina, Zavalniuk Inna	
Conceptual-terminological unit «criteria» in scientific and applied aspects.....	19
Soldatova Lesia	
The concept of “language” in the researches of the Prague linguistic circle representatives.....	33
II. Functional semantics of lexical units. The theory of nomination	46
Bohatko Valentyna, Kukhar Nina	
Functional manifestations of the semantical volume of phraseological units in the prose of Vladimir Lys.....	46
Markotenko Tamara, Melnyk Larysa	
The reflection of ukrainians’ beliefs in phraseology.....	55
Poznansky Roman	
Vector-object valence characteristics of formative verbs of lexico-semantic field “agricultural production (crop production)”.....	64
Rodiuk Nataliia	
Semantic and theoretical analysis of nationally marked vocabulary of historical work.....	71
III. Text linguistics. Stylistic and contextual manifestations of lexical and grammatical units	78
Altytseva Lesya, Golichenko Larysa	
Grammatical and structural features of appeals in the texts of Iren Rozdobudko’s novels (on the materials of the collection "Do it gently...").....	78
Horobets’ Alla	
Epithet as a representative of temporality within the boundaries of the lexico-semantic and associative field "time" (on the language material of art works of the Vinnitsa region writers of the XX century).....	89
Horobets Ruslana	
Parceled structures in the language of modern prose for children: communicative-pragmatic aspect.....	97
Stashkiv Solomiia	
Communicative-pragmatic factors of semantic and grammatic connectivity of the verb “play” (hraty / zihraty) in professional texts.....	104
Yasakova Nataliia	
Cognitive basis for impersonal sentences with an indefinite objective subject.....	112

IV. The language of modern media	123
Gorobets Inna	
Modern Ukrainian newspaper text: content concept, structural specificity, genre differentiation.....	123
Kovalevska Anastasia	
Neutralization of pathogenic discourses:refutation strategy.....	132
V. Issues of dialectology and onomastics	142
Melnyk Oksana, Voloshyna Oksana	
Morphological method of creating ergonyms in eastern Podillya.....	142
Perelomova Olena	
Aesthetic function of dialectisms and colloquial-speech elements in the language of Valery Shevchuk's literary texts.....	152
VI. Translation studies and intercultural communication	161
Hrachova Iryna, Ishchuk Nataliia	
Etymological and lingvo-stylistic features of the concept success in English economic discourse.....	161
Zabuzhanska Inna	
Melody as an intonation marker of the category of intertextuality (based on sounded American postmodern poetic texts).....	170
Marku Anita	
Contact phenomena in the internet language use of transcarpathian Hungarians.....	177
Pidpala Viktoriia	
Ways of expressive function manifestation in the introductory parts of the Anne Will talk show and Maischberger.Die Woche.....	187
Tyschenko Olena	
2020 neologisms in English as the reflection of global processes and their perception.....	197
REVIEW S	206
Gorofyanyuk I.	
Linguistic development of Podilla	
Review of N. Kovalenko. "Zakhidnopodilski and sumyzhni talk. Texts: 2 volumes. " Kam'yanets-Podilskiy: TOV Drukarnya Ruta, 2020.1048 p.....	206
INFORMATION FOR AUTHORS	210

СОДЕРЖАНИЕ

I. Актуальные вопросы теории языка.....	13
Денисовец Ирина	
Становление понятия «транспозиция» в парадигме лингвистических исследований.....	13
Иваницкая Нина, Завальнюк Инна	
Понятийно-терминологическая единица «критерий» в научном и прикладном аспектах.....	19
Солдатова Леся	
Понятие «язык» в исследованиях представителей Пражского лингвистического кружка.....	33
II. Функциональная семантика лексических единиц. Теория номинации.....	46
Богатько Валентина, Кухар Нина	
Функциональное проявление семантического объема фразеологических единиц в прозе Владимира Лиса.....	46
Тамара Маркотенко, Лариса Мельник	
Отражение верований украинцев во фразеологии.....	55
Познанский Роман	
Векторно-объектные валентные характеристики образующих глаголов лексико-семантического поля «аграрное производство (растениеводство)».....	64
Родюк Наталья	
Семантико-теоретический анализ национально маркированной лексики исторического произведения.....	71
III. Лингвистика текста. Стилистические и контекстуальные проявления лексических и грамматических единиц.....	78
Алтицева Леся, Голиченко Лариса	
Грамматические и структурные особенности обращений в тексте новел Ирен Роздобудько (по материалам сборника «Сделай это нежно...».).....	78
Горобец Алла	
Эпитет как выразитель темпоральности в пределах лексико-семантического и ассоциативного поля «время» (на материале художественных произведений писателей Винницкой области XX века).....	89
Горобец Руслана	
Парцеллированные конструкции в языке современной прозы для детей: коммуникативно-прагматичный аспект.....	97
Сташків Соломія	
Коммуникативно-прагматичні фактори семантичної і граматичної сочетаємості глаголів «іграти-сыграти» в професійних текстах.....	104
Ясакова Наталья	
Когнитивная основа безличных предложений с неопределенно-предметным субъектом.....	112

IV. Язык современных СМИ	123
Горобець Інна	
Современный украинский газетный текст: содержательная концепция, структурная специфика, жанровая дифференциация.....	123
Ковалевская Анастасия	
Нейтрализация патогенных дискурсов: стратегия опровержения.....	132
V. Проблемы диалектологии и ономастики.....	142
Мельник Оксана, Волошина Оксана	
Морфологический способ образования ергонимов восточного Подолья.....	142
Переломова Елена	
Эстетическая функция диалектизмов и разговорно-просторечных элементов в языке художественных текстов Валерия Шевчука.....	152
VI. Теория перевода и межкультурная коммуникация.....	161
Грачева Ирина, Ищук Наталия	
Этимологические и лингвостилистические особенности концепта <i>success</i> в англоязычном экономическом дискурсе.....	161
Забужанская Інна	
Мелодика как интонационный маркер категории интертекстуальности (на материале озвученных американских постмодернистских поэтических текстов).....	170
Марку Анита	
Явления языковых контактов в сетевом языкоупотреблении закарпатских венгров.....	177
Пидпала Виктория	
Способы реализации экспрессивной функции во вступительных частях ток-шоу «Anne Will» та «Maischberger.Die woche».....	187
Тищенко Елена	
Неологизмы 2020 года в английском языке как отражение глобальных процессов и их восприятия.....	197
РЕЦЕНЗИИ	206
Горофянюк Інна	
Лингвистическая роскошь Подолья	
Рецензия на Н. Коваленко. «Західноподільськи і смежних говора. Тексти: в 2-х т. ». Каменец-Подольський: ООО «Типографія» Рута », 2020. 1048 с.....	206
ИНФОРМАЦИЯ ДЛЯ АВТОРОВ	210

V. ПРОБЛЕМИ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ ТА ОНОМАСТИКИ

УДК 811.161.2'366

МОРФОЛОГІЧНИЙ СПОСІБ ТВОРЕННЯ ЕРГОНІМІВ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Оксана Мельник

Вінницький торговельно-економічний
Коледж Київського національного торговельно-економічного університету
Україна, м.Вінниця, вул. Київська, 80
e-mail: oksana.melnick2010@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4919-5833

Оксана Волошина

Вінницький національний аграрний університет
Україна, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3
e-mail: oks.lee5@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7679-9555

У статті проаналізовано всі можливі морфологічні способи творення нових ергонімних одиниць в онімному просторі Східного Поділля (суфіксація, префіксальний і флексійний підвиди деривації, власне складання, аббревіація; конфіксація, конверсія, усічення, зрощення, контамінація та гібридизація). Окреслено продуктивність / непродуктивність кожного способу серед усіх дериватів, виявлених у сучасному ергоніміконі Вінниччини. Закцентовано на особливостях творення аброергонімів у згаданому регіоні. Доведено, що деяка частка власних імен на позначення назв колективів людей, об'єднаних спільною працею, під час творення нових лексем не відрізняється від дериваційних процесів природної мови.

Ключові слова: *онімне поле, ергонімікон, ергонім, ергооб'єкти, аброергонімія, ергонімотвори, аброморфема.*

МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ СПОСОБ ОБРАЗОВАНИЯ ЕРГОНИМОВ ВОСТОЧНОГО ПОДОЛья

Оксана Мельник

Вінницький торгово-економічний коледж
Київського національного торгово-економічного університета
Україна, м.Вінниця, вул. Київська, 80
e-mail: oksana.melnick2010@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4919-5833

Оксана Волошина

Винницький національний аграрний університет
Україна, г. Винница, ул. Солнечная, 3
e-mail: oks.lee5@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7679-9555

В статье анализируются все возможные морфологические способы образования новых эргонимных единиц в онимном пространстве Восточного Подолья (суффиксация, приставочные и флексивные подвиды деривации, словосложение, аббревиация; конфиксация, конверсия, усечение, сращивание, контаминация и гибридизация). Очерчена продуктивность / непродуктивность каждого способа всех дериватов, выявленных в современном эргонимиконе Винницкой области. Акцентируется внимание на особенностях создания аброэргонимов в очерченном регионе. Доказано, что часть собственных имен на обозначение названий коллективов людей, объединенных общей работой, во время создания новых лексем не отличаются от деривационных процессов живого языка.

Ключевые слова: *онимное поле, эргонимикон, эргоним, эргообъекты, аброэргонимия, эргонимообразования, аброморфемы.*

MORPHOLOGICAL METHOD OF CREATING ERGONYMS IN EASTERN PODILLYA

Oksana Melnyk

Vinnytsia College of Trade and Economics
of Kyiv National University of Trade and Economics.
Kyivskaya St., 80, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: oksana.melnick2010@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4919-5833

Oksana Voloshyna

Vinnytsia National Agrarian University
Soniachna St., 3, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: oks.lee5@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7679-9555

Introduction. *The article discusses all possible morphological methods of creating new ergonymic units in the onymic space of Eastern Podillya (suffixation, prefixal and inflectional subtypes of derivation, proper compilation, abbreviation; confixation, conversion, truncation, splicing, contamination and hybridization). The productivity/unproductivity of each method among all derivatives found in the modern ergonymicon of Vinnytsia region is considered; as the definitions are directly connected with the typology of propriatives according to the method of their creation, and related to the definitions of the actual word formation and word formation process; to groups of similar by derivational features onyms; to the methods of derivation and categories of onyms, selected on the basis of them and to the parts of the word that are distinguished during word formation. Emphasis is placed on the peculiarities of the creation of abroergonyms in the outlined region. It has been proved that some part of the proper names that indicate the names of groups of*

people united by common work during the creation of new lexemes, does not differ from the derivational processes of natural language.

Purpose. *The purpose of our research is to investigate all existing ways of creation of the onyms to indicate the names of groups of people in modern ergonymic field of Eastern Podillya. The purpose outlines also the tasks: first of all, to prove the efficiency of morphological method of creation of ergonyms; secondly, to determine the most active and less used in the creation of new names derivatives; thirdly, to consider the peculiarities of abroergonymics in Vinnytsia region.*

Methods. *The purpose and the tasks of our research determined the use of mainly descriptive method, which was implemented in the techniques of observation, classification, interpretation and generalization. A quantitative calculation method was used to record and interpret the actual material.*

Results. *The most productive ways to create new names to indicate the groups of people united by common interests or work have been suffixation method and abbreviation.*

Originality. *Nomination mechanisms, including identification of the degree of motivation, have been established on the basis of factual material that has been introduced into scientific circulation; an attempt was also made to identify structural-derivative and functional-pragmatic features of the ergonymic space in Vinnytsia region.*

Conclusion. *The results of the research showed that morphological method of word formation in the ergonymic field of Eastern Podillya in onomastics is primarily represented by suffixation, proper compilation and abbreviation; less common are confixation, conversion, truncation and splicing; prefixal and inflectional subtypes of derivation as well as contamination and hybridization occur episodically; creation of proper names with the help of suffix-postfix, prefix-postfix and prefix-suffix-postfix types of affixation has not been recorded. In future researches we plan to expand the range of studies on the functioning of ergonyms in various temporal and socio-cultural aspects.*

Keywords: *onymic field, ergonymicon, ergonyms, ergoobjects, abroergonymics, abromorphemes.*

Постановка проблеми. Актуальним на сьогодні є питання мовного врегулювання та законодавчого закріплення в галузі найменувань міських ергооб'єктів, зокрема в торговельній, банківсько-фінансовій та інших сферах. Законодавство регулює основні питання щодо найменування юридичної особи, установлює вимоги до назв юридичних осіб, що дає змогу індивідуалізувати суб'єкти цивільно-правового процесу, закріплені гарантії захисту комерційного (фірмового) найменування, регламентований порядок здійснення такого захисту. Проте залишається низка проблем, які потребують нормативно-правового врегулювання, зокрема мовного оформлення, яке передбачає дотримання вимог Закону «Про мови...» та Конституції України. Також актуальності не втрачає питання щодо ролі іншомовних слів у складі ергонімів, дотримання орфографічних та лексичних норм у процесі назвотворення.

Безпосереднє відношення до типології пропріативів за способом їхнього творення мають дефініції власне словотвору і словотвірного процесу; пов'язані з групами однотипних за дериваційними особливостями онімів; зі способами деривації і розрядами онімів, виокремленими на основі них та з частинами слова, які виділяються при словотворенні.

Інструментарій творення нових ергонімів у регіональній ономастиці досліджують досить активно, зокрема, О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко вивчають ергоніми Харкова,

Л. П. Летюча – Переяслава-Хмельницького, В. В. Дубчак – Хмельницького, М. М. Цілина – Києва, О. О. Белей – Закарпаття тощо.

Мета і завдання статті. Метою нашого дослідження є дослідити наявні в сучасному ергонімному полі Східного Поділля способи творення онімів на позначення назв колективів людей. Мета окреслює такі завдання: по-перше, довести оперативність морфологічного способу ергонімотвору; по-друге, визначити найбільш активні та менш застосовані у творенні нових назв деривати; по-третє, розглянути особливості аброергонімії Вінниччини.

Виклад основного матеріалу. На Вінниччині зафіксовано штучні ергонімотвірні процеси, коли новотворам не притаманна апелятивна стадія (тобто створюється одразу непохідна назва [4; с. 370], наприклад, магазиномім «*Коламбіазоо*» (не існувало раніше «*Жолумбійського зоо*»), фармаконім «*Фарммаркет*» (не було раніше оніма «*Фармакологічний маркет*») тощо. Таких штучно створених онімів на Вінниччині виявлено майже 17 %. І, навпаки, у більшості назв простежується виокремлена апелятивна стадія, зокрема «*Універмаг*» (існує паралельно «*Універсальний магазин*») або «*Ветаптека*» («*Ветеринарна аптека*») тощо.

Зважаючи на те що абсолютна більшість власних назв є похідними від загальних, закономірним є виділення лише похідних, або деривативних, пропріативів, які утворені за допомогою твірних елементів: магазиноміми «*Магазинчик*», «*П'ятчок*», таверномім «*ВеселУха*» тощо.

Характеризуючи морфологічні способи творення власних назв, зокрема афіксацію, потрібно вказати насамперед на такий істотний недолік її дефініції, як обмеження твірних основ, якими є переважно апелятиви. Безумовно, мотивувати новий онім можуть і власні назви, які існували в минулому [1; с. 14]: антропонім *Антон* – магазиномім «*Антошка*», матронім *Наташа* – куліонім «*Наташка*», ойконім *Поділля* – готелонім «*Поділля*», хоронім «*Жовтень*» – готелонім «*Жовтень*» тощо. Таких ергоутворень зафіксовано майже 7 % від усіх, зібраних у процесі дослідження зразків.

Аналіз дериватів ергонімів досліджуваного регіону засвідчив, що деяка частка власних імен на позначення назв колективів людей, об'єднаних спільною працею, під час творення нових лексем не відрізняється від дериваційних процесів природної мови. Саме тому розглядатимемо морфологічний спосіб словотворення як такий, що об'єднує афіксальний і безафіксний способи, абрєвіацію, конверсію, основоскладання, словоскладання (часто комбінується з афіксацією, утворюючи комбінований, або змішаний, підвид), конверсію [4; с. 376]. У комбінованих словотвірних способах осново- і словоскладання абрєвіацію супроводжує афіксація, в афіксальному способі словотворення одночасно використовують кілька словотвірних формантів. Іншими словами, власні назви, утворені за допомогою афіксального способу, – це *суфіксальні, префіксальні, конфіксальні, флексійні* та інші деривати.

Як зазначалося вище, абсолютна більшість онімів є похідними, тобто утвореними за допомогою різних спеціальних **онімотвірних інструментів** (префікса, суфікса, зміни наголосу тощо), котрі сприяють конотативному маркуванню назви. Саме тому ергонімікон Східного Поділля номінатори активно продукують за допомогою таких способів, як:

- афіксація: рестораноніми «*Їжко*», «*Кафешка*», магазиноміми «*Мінімаркет*», «*Магазинчик*» тощо;

- плюралізація: магазиноміми «*Тканини*», «*Квіти*», «*Книги*», «*Канцтовари*», «*Культтовари*», «*Овочі та фрукти*», «*Овочі*», «*Продукти*», «*Рослини*», «*Гардини*»,

«Шпалери», «Гардини та шпалери», «Іграшки», «Меблі», куліонім «Пиріжки», банконім «Гроші» тощо;

- сингуляризація: магазиноніми «Стол&стул», «Візит», «Школяр», «Рюкзак», «Мобілка»; школоніми «Зернятко», «Ягідка», «Дельфін»; партіонім «Гроно» тощо.

В ергонімному полі Вінниччини виявлено невелику групу ергооб'єктів подібного до флексійного способу творення, напр.: м. *Вінниця* → куліонім *Кафе «Вінницьке»*, газетонім «Вінниччина».

Зовсім непродуктивним в ергономінації виявився префіксальний спосіб [6; с. 16] (куліонім «Антикафе», магазиноніми «Гіпермаркет», «Супермаркет», «Мінімаркет» тощо), проте суфіксальний спосіб є продуктивним для конотативних магазинонімів, і саме словотвірні суфікси виконують рекламну й ідентифікувальну функції: «МагазинЧик», «ЛимонЧик», «Гардероб і ще», «Агуша» тощо.

Спостережено, що зменшувальні суфікси виконують семантичну функцію (вказують на вік споживача) конотату при творенні унтер-школонімів: «Берізка», «Журавлик», «Світлячок», «Яструбок», «Сонечко», «Бджілка», «Марічка», «Оленка», «Катруся», «Теремок», «Казочка», «Шоколадка», «Зернятко», «Струмочок», «Віночок», «Вогник», «Краплинка», «Перлинка», «Вишенька» тощо.

Варто констатувати, що в процесі дослідження не зафіксовано творення власних назв ергооб'єктів за допомогою суфіксально-постфіксального, префіксально-постфіксального та префіксально-суфіксально-постфіксального різновидів афіксації.

До способів створення нових назв, де використовуються **кореневі морфеми**, належать:

- складання: банконіми «Енергобанк», «Ощадбанк», «Приватбанк», емпороніми «Вінницяхліб», «Техноніколь», «Техногаз», «Поділляцукор»;

- зрощення: емпороніми «Селекція-сервіс», «Євролюкс», «Цифротехніка», «Центртекстиль», «Оптика-люкс», «Поділля-опт», «СпецКранСервіс», «Термогазсервіс», «Термо-С», «Технікавто»; відантропонімізрощення: «Віта-сервіс», «ВІДІВАН», «Вікма», «Лада-сервіс», «Мирмакс» (рос.)та ін.);

- юкстапозити: «РегВінІнвест», «Поділляагроінвест», «Транс-постач», «Флорамедтех», «СанРемо» тощо; межа між юкстапозитами та онімами, утвореними шляхом складання або зрощення, є досить нечіткою;

- гібридизація (утворення онімів, що складаються з лексичних або морфологічних елементів декількох мов, причому трапляються назви (0,03%), у яких сполучаються кирилиця і латиниця, або номінатори при творенні ергоніма використовують транслітерацію (0,01 %): сервісонім «Да, car», магазиноніми «СпецOFFка-спецодяг», «ФараОН», «Тканини Modatex», «Техно-поліс», «Фарамаркет», «Зоомаркет», «Мінімаркет» тощо.

До групи, де використовуються **синтаксичні засоби**, які субстантивуючись, створюють онім із новою семантикою [4; с. 472], належать утворення:

- онімів-словосполучень (будь-яких онімів, які мають форму прийменникового або безприйменникового бездієслівного словосполучення), напр., магазинонім «Салон годинників «Єврочас», фірмонім «Швейне підприємство «Дельфін», школоніми «Приватна школа-гімназія «Дельфін», «Палац школярів», партіоніми «ГО «Соціальна перспектива», «Блок Петра Порошенка», «Народний фронт»;

- онімів-фраз: рестораноіми «Вдали от эсен» (рос.), «Зранку до ночі», агенціонім «Поїхали з нами» тощо.

Із зібраного матеріалу ми знайшли лише один випадок зумисного спотворення: клубонім «Мамзель» (від «Мадмуазель»).

Проте як у 90-ті роки ХХ ст., так і на початку ХХІ ст. простежується багато назв підприємств і закладів, утворених шляхом абрєвіації: партіонім «Надія» (від «Народна дія»), магазиніми «Зоомагазин», «Культтовари», банконіми «Укргазбанк», «УкрСиббанк», «Укрсоцбанк», «Фідобанк», «Фінростбанк», «Промінвестбанк», «Приватбанк», фармаконім «Єврофарм» тощо.

На матеріалі зібраних ергонімів Вінниччини простежуємо зразки контамінації (медицинонім «Левіка» (Левченко + Віка), екстра-школонім «ЛіСа» (Ліля + Саша), партіонім «Надія» (Партія народної дії) тощо. Але таких ергонімів дуже мало, за нашими підрахунками 0,03 %. Прикладів універбізації й декомпозиції на Вінниччині не виявлено.

Інші типи онімів, виділені на основі того, що вони утворені за допомогою різновидів морфологічного способу, мають і науково достовірні визначення, і правильні ілюстрації (наприклад, до абрєвійованих найменувань, які ще називають абрєвіатурними, або назвами-абрєвіатурами, віднесено ті форми власних найменувань, які утворені в результаті об'єднання окремих елементів декількох слів (онімів/апелятивів) [4; с. 470]. Передусім це особові імена, утворені способом складання початкових, довільно взятих частин слів апелятивного, онімичного або апелятивно-онімичного словосполучення. Назвою-абрєвіатурою є і оніми, утворені шляхом складання початкових складів слів назви-словосполучення. Серед ергонімів Вінниччини найбільше абрєвіатурних утворень спостерігаємо серед фірмонімів, близько 74 % («Смеркбуд», «Строймонтаж ЛТД», «Вінницяхліб», «Вінницятрансприлад» тощо), а от серед банконімів менше – близько 36 % («Брокбізнесбанк», «Енергобанк», Брокбізнесбанк», «Промінвестбанк», «Златобанк», «Імексбанк» тощо).

Кількість створюваних абрєвіатурних ергонімів останнім часом зростає. Значущість процесу ономастичної абрєвіації виразняється його широким розвитком в усіх мовах світу і наявністю як спільних рис і закономірностей, так і відмінностей у творенні абрєвіатур [4; с. 372].

Серед усіх ергонімів Вінниччини інтерфіксальних номінативних одиниць менше, ніж нуль-інтерфіксальних. Наприклад, серед магазиніми їх лише 3 %: «Єврофарм», «Техноскарб», «Автоплаза», «Цифротех», «Агротехніка», «Євроаптека» тощо. Проте нуль-інтерфіксальних словоутворень більше – 7 % від усіх виявлених (найбільше – серед магазиніми): «Альфа-Авто», «Вінницяхімсервіс», «Вінниця-Алеко», «Зоомагазин», «Модекс-Авто», «Джерман-Сервіс», «Дента-Медсервіс», «Грин-віза». Варто зауважити, що серед банконімів Вінниччини інтерфіксальних складних композитів небагато («Фідобанк»). Натомість нуль-інтерфіксальних зафіксовано більше, їхня кількість становить близько 37 % від усіх досліджених банконімів: «Авант-Банк», «Альфа-Банк», «Експрес-банк», «Полтава-Банк», «Фінростбанк». Особливою і немотивованою є не тільки семантика поданих композитів, але і їхня орфографія. Наприклад, незрозумілим є різне графічне оформлення назви серед відділень того самого банку («Приватбанк», «ПриватБанк», «Приват-банк» і «Приват банк»; «Правексбанк», «Правекс-банк» і «ПравексБанк»; «Надра-банк», «Банк «Надра», «Надрабанк» тощо), що утруднює упізнаваність, створює дискомфорт користувачам, викликає недовіру, а то й страх щодо достеменності фінансової структури, а також спричиняє розбалансованість ідентифікації за онімом.

Складання може бути комбінованим, тобто поєднуватися з афіксацією. В ергоніміконі Вінниччини зафіксовано складно-суфіксальний різновид комбінованого складання: магазиномі «Зоомагазинчик», ресторанономі «Інтернет-кафешка».

Зрощення (поєднання кількох слів у єдину лексичну одиницю) продуктивні переважно серед емпортонімів та сервісонімів (вокзалоніми «Вінниця-Пасажирська», «Вінниця-Грузова», магазиноніми «Феріде-Плаза», «Автоклуб-Вінниця», «Альфа-АВТО», «Вінниця-Алеко», «Вінниччинавто», «Лада-сервіс», «Джерман-Центр», «Модекс-авто», «Джин-ком», «Авто-Форум», сервісоніми «Вінниця-сервіс», «Gou-Travel», «Бон-Вояж», «Панорама-тур», «Вікторія-тур» тощо).

Серед зібраних ергонімів епізодично трапляються цифрові диференціатори, використані умисно для кращої їхньої упізнаваності адресатом: фармаціонім «Медікор-2», вокзалонім «Жмеринка-2», агенціоіми «1 Тур», «5 звезд», «Кайрос 777», «Про100» тощо.

У функціонуванні аброморфем (порівняно з морфемами повнозначних слів) виявлено таке:

- як і морфеми абревіатурних неологізмів, морфеми аброергонімів складаються з кореневих морфем;

- як і морфеми абревіатурних неологізмів, аброморфеми-ергоніми є структурно нероздільним цілим, смислова інтеграція у них відбувається на морфемному рівні. Вони функціонують як повторювані (магазиноніми «Вінницяхліб», «Вінницяавто», «Автоплаза», «Автомир» та ін.) або не повторюються, тобто є уніморфемами (магазинономі «Джин-ком»). Повторювані поділяються на високочастотні (їх більшість у препозитивних аброморфемах) і малочастотні. Уніморфеми зафіксовані тільки в постпозитивних аброморфемах;

- у кількісному плані, як і препозитивні і постпозитивні морфеми абревіатурних неологізмів, аброморфеми-ергоніми значно поступаються кореневим морфемам повних іменників. Однак на відміну від аброморфем-неологізмів, у яких препозитивних морфем удвічі більше, ніж постпозитивних, в аброморфемах-ергонімах препозитивних морфем стільки ж, скільки і постпозитивних;

- якщо аброморфеми неологізмів активніше, ніж афікси, зазнають лексикалізації (у них синтаксична закріпленість активніша, ніж структурна позиційна), то абревіатурні морфеми ергонімів не схильні до неї. Напр., магазиноніми «Магі-центр», «Магі-гранд», «Мегамол» тощо;

- за матеріальним становищем абревіатурні морфеми в структурі оніма виділено препозитивні (магазинономі «Техносвіт») і постпозитивні (фірмонім «Рамстрой») морфеми;

- за будовою, тобто від належності аброморфем до ініціального типу, їх можна розподілити за такими підгрупами:

1) прості (магазинономі «А.М.»), 2) складові (магазинономі «СА-ША»), 3) синтаксично ускладнені (фірмонім «Укрнафта ВАТ-АЗС»), а відносно їхньої належності до неініціального типу – на двокомпонентні (фірмоніми «Укрпошта», «Держбанк», «Ощадбанк», «Міськрада», «Військкомісаріат», «Сільрада», «Фотоательє»); трикомпонентні (організаціоніми «Держлісгосп», «Гідрометеослужба», «Облдержадміністрація», «Держенергонадзор», «Облспоживспілка», «Укоопспілка», «Судмедекспертиза», «Побутрадіотехніка», «Укрсиббанк»); багатоконпонентні («Вінницькспецкомунтранс», «Ремтех-проектмонтажналадка»). Словотворча характеристика абревіатурних морфем залежно від твірної основи – це розподіл їх на *атрибутивні* (магазинономі «Автомаркет» – автоматичний) і *субстантивні* (фірмонім АЗС – станція) типи.

З початку 90-х років ХХ ст. і дотепер аброергонімія Вінниччини збагатилася акронімами (омоакронімами): «АІСТ» (Агентство з інформації та зв'язків (російською «связи») тінейджерів) і *аист* (з рос. «лелека»), «МІФ» (страхове агентство) і *міф* як літературний жанр тощо.

Аброергонімів-усічень виявлено п'ять: «Арма», «Арки», «Меді», «Бор», «Техно». Такий тип скорочень є непродуктивним.

До особливої групи аброергонімів увійшли назви, утворені шляхом додавання до твірної основи морфо-індексу [5; с. 17], що є цифрою, буквою або грошовим знаком: «777», «БМУ №2», «S & S», «ПРО100» тощо.

Щодо аброергонімів, то помітні такі тенденції у використанні цифр, індексів і знаків:

1) цифра (індекс, знак, грошовий символ) може використовуватися для заміни однієї літери чи певної частини слова: «Стол&стул» (рос.), «Компас +», «Право 24» тощо;

2) використання цифр (індексу, знака, грошового символу) може ґрунтуватися на графічній подібності їх із буквою: «Євродвері», «Єврошоп», «Євросекондхенд», «Кла\$\$ик» (рос.) тощо;

3) використання цифр (індексу, знака, грошового символу) може ґрунтуватися на повній або частковій подібності у звучанні частини слова і цифри: «ПРО100» (просто), «4 ROOM» (форум) тощо.

В ергонімному просторі Вінниччини виявлено різноманітні прийоми мовної гри при аброерготворі (усього 16 прийомів):

1) прийом okazіональної трактовки абревіатур: фірмоніми «МУР», «МЕД», «ЛАРИС»; 2) контамінація: фірмонім «Понтофото»; 3) гендіадіс: магазинонім «Агу»; 4) гендіадіс + контамінація: куліонім «Шокобарокко»; 5) типи графічної гри: капіталізація: агенціонім «ДІЯти»; 6) гібридизація (зокрема, графогібридизація): сервісонім «Білоfase», банконіми «ВіЕйБі Банк», «ВіЕс Банк», «ВТБ Банк»; 7) гібридизація + графогібридизація + калька + навмисна помилка: сервісоніми «Х-TRIM Line», «S-Team»; 8) дефісація: куліонім «Prezident»; 9) словоскладання з накладенням або контамінацією: магазинонім «Колбасир»; 10) фонетична омонімія або паронімічна атракція: магазинонім «Ваз для Вас»; 11) прізвисько + слово: магазинонім «Магамаркет»; 12) прийом непрямих номінацій: фірмонім «Домострой»; 13) прийом самопрезентації: «Адвокат ВОКА Сікорський Олександр Степанович», «Сарафанюк і партнери» – адвокатська компанія»; 14) паронімія: тавернонім «Жар-піца», «Як-Дональдз»; 15) новотвори аброергоніма за конкретним словотвірним зразком: ресторанонім «Шашлик-хаус», «БургерClub», «Супер-Сет»; 16) омоакроніми: «АІСТ» і «А і СТ», «А-Мега Тур» і «Омега-тур» тощо.

Такий тип графічної гри, як капіталізація, у новотворах ергонімного простору Вінниччини представлений вісьмома структурними різновидами, або моделями:

1) виокремлення однієї літери: магазиноніми «А-Мега Тур», «Адаманти-М», «ІсЕВ», «Планета-М» тощо;

2) виокремлення двох букв: агенціоніми «Lіga-UA», «Страхове товариство Гарантія ПрАТ», «ГП – газета Польська» тощо;

3) виокремлення трьох букв: агенціоніми «КСП-центр», «КУБ плюс», «ДІЯти» тощо;

4) виокремлення чотирьох букв: «Військово-патріотичний клуб «СВІЙ», «Центр гармонійного розвитку особистості «МРІЯ», «Оріана-СВІТ»;

5) виокремлення п'яти букв: ГО «Товариство захисту тварин «ТЕРРА», ГО «Футбольний клуб «ЧЕЛСІ», Громадська організація карате-клуб «ЛОТОС»;

б) виокремлення шести і більше букв: «*Всеукраїнська асоціація малого та середнього аграрного бізнесу «КУСТОДІЯ»*», «*Академія творчості “АРТЕККО”*»;

7) виокремлення слова загалом, за винятком однієї літери: «*КОЛИР*»; 8) змішаний тип: *Громадська організація «Ветеранська організація 24-ДЧСПТ»*, *О.Л.КАР. АВТО-СЕРВІС, ПП, АГРОТОРГ-ОЛІЯ, ТОВ* тощо.

Найбільш продуктивним виявився прийом «виділення однієї літери»: банконім «*А-банк*», таверонім «*ВеселУха*», магазиномім «*ДекоР*» тощо.

Графогібридизація і дефісація отримали в ергонімії Вінниччини досить велике поширення. Хоч такі прийоми графічної гри, як квотації, парентезис, злиття, виправлення, вставки і «п'яні» (які падають) букви не були зафіксовані.

Але варто зазначити, що гендіадіс, який ми зафіксували в аброергонімії, має чотири різновиди:

- 1) усі частини співвідносяться з узуальними словами: таверонім «*Лий-ний*»;
- 2) обидві частини є вигуками-звуконаслідуваннями: магазиномім «*Ку-ку!*»;
- 3) усі частини гендіадіс містять унірадіксоїди: куліонім «*Шашлик-машлик*»;
- 4) гендіадіс + контамінація: куліонім «*Шокобароко*».

Найбільш продуктивним прийомом виявився прийом гібридизації, зокрема графогібридизації.

Можна класифікувати й аброергоніми, що вказують на поліетнічність регіону та відоміне походження:

1) назви, утворені від іншомовних антропонімів у написанні кирилицею (магазиномім «*ФерідеПлаза*», куліонім «*Ашот-шашлик*») і латиницею (клубонім «*FeridePlaza*», магазиноміми «*KiraPlastinina*», «*Z & M*»);

2) назви, утворені від топонімів (агенціоніми «*Україна-Польща-Німеччина*», готельнім «*Південний Буг*», магазиномім «*Південобузький*»);

3) назви, при створенні яких використано вказівку на належність аброергоніма до України (сервісонім «*Укрпошта*», «*Укрдорпроект*» тощо);

4) назви зі складних слів, однією з похідних частин котрих є топонім «Вінниця» (агенціонім «*Вінтур*», магазиномім «*Вінінтер*» тощо);

5) назви, що вказують на належність Вінниці до Поділля (фірмонім «*Поділля-сервіс*», «*Поділлябуд*»).

У досліджуваному мовному матеріалі виявлено чотири найбільш активно використовуваних форманти: *авто*, *євро*, *пласт*, *дент* (*dent*), що свідчить про економічний розвиток Вінниччини і тенденцію регіону до євроінтеграції: фірмоніми «*Євровікна*», «*Євродвері*», «*Європласт*», «*Євродент*» тощо.

Також встановлено, що онімів, утворених шляхом конверсії прикметникових форм значно більше, ніж дісприкметникових, числівникових, займенникових і прислівникових: кінотеатронім «*Жовтневий*», каналонім «*Новий*», магазиномім «*Ювілейний*», готелонім «*Столичний*», вокзалонім «*Західний*», курортонім «*Профспілковий*», рестораноіми «*Першотравневий*», «*Швидко*», куліонім «*Перший*» тощо.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок у визначеному напрямі. Отже, морфологічний спосіб творення слів у ергонімному полі Східного Поділля в ономастиці представлений передусім суфіксацією, власне складанням і абрєвіацією; менш поширені конфіксація, конверсія, усічення та зрощення; епізодично трапляються префіксальний і флексійний підвиди деривації, а також контамінація та гібридизація; не зафіксовано творення власних назв за допомогою суфіксально-

постфіксального, префіксально-постфіксального та префіксально-суфіксально-постфіксального різновидів афіксації. У подальших розвідках плануємо розширити коло досліджень функціонування ергонімів у різних часових та соціокультурних аспектах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей О. О. Сучасна українська ергонімія (на матеріалі власних назв підприємств Закарпатської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 "українська мова" / Белей О. О. Львів, 2000. 17 с.
2. Словник української мови: В 11 т. К.: Наук. думка, 1970–1980. – Т. 1-11.
3. Сучасний словник іншомовних слів / Уклали: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. К.: Довіра, 2006. 789с.
4. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови: Монографія / М. М. Торчинський. Хмельницький: Авіст, 2008. 548 с.
5. Цілина М. М. Ергоніми м. Києва: структура, семантика, функціонування. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 "українська мова" / Цілина М. М. Київ, 2006. 23 с.
6. Шестакова С. О. Лексико-семантичні інновації у системі сучасної української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів). : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 "українська мова" / Шестакова С. О. Х., 2002. 17 с.

REFERENCES

1. Belei O. O. Suchasna ukrainska erhonomiia (na materialii vlasnykh nazv pidpriemstv Zakarpatskoi oblasti) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. fil. nauk : spets. 10.02.01 "ukrainska mova" / Belei O. O. Lviv, 2000. 17 s.
2. Slovnyk ukrainskoi movy: V 11 t. K.: Nauk. dumka, 1970–1980. – T. 1–11.
3. Suchasnyi slovnyk inshomovnykh sliv / Uklaly: O.I. Skopnenko, T.V. Tsybaliuk. K.: Dovira, 2006. 789s.
4. Torchynskiy M. M. Struktura onimnoho prostoru ukrainskoi movy: Monohrafiia / M. M. Torchynskiy. Khmelnytskyi: Avist, 2008. 548 s.
5. Tsilyna M. M. Erhonomiy m. Kyieva: struktura, semantyka, funktsionuvannia. : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. fil. nauk : spets. 10.02.01 "ukrainska mova" / Tsilyna M. M. Kyiv, 2006. 23 s.
6. Shestakova S. O. Leksyko-semantychni innovatsii u systemi suchasnoi ukrainskoi nominatsii (na materialii erhonomiv i prahmonimiv). : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. fil. nauk : spets. 10.02.01 "ukrainska mova" / Shestakova S. O. Kh., 2002. 17 s.

Мельник Оксана Анатоліївна, кандидат філологічних наук, викладач циклової комісії європейських мов Вінницького торговельно-економічного коледжу Київського національного торговельно-економічного університету (Україна).

Мельник Оксана Анатольевна, кандидат філологических наук, преподаватель цикловой комиссии европейских языков Винницкого торгового-экономического колледжа Киевского национального торгового-экономического университета (Украина).

Melnyk Oksana, Candidate of Philological Sciences, teacher of the cycle commission of European languages of Vinnytsia College of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics (Ukraine).

Волошина Оксана Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов Вінницького національного аграрного університету (Україна).

Волошина Оксана Владимировна, кандидат филологических наук, доцент кафедры украинского и иностранных языков Винницкого национального аграрного университета (Украина).

Voloshyna Oksana, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Ukrainian and Foreign Languages Department of Vinnytsia National Agrarian University (Ukraine).

Стаття надійшла: 08.11.2020

Статтю прийнято до друку: 15.11.2020

УДК 811.161.81'31

**ЕСТЕТИЧНА ФУНКЦІЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ ТА РОЗМОВНО-ПРОСТОРІЧНИХ
ЕЛЕМЕНТІВ У МОВІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ
ВАЛЕРІЯ ШЕВЧУКА**

Олена Переломова

Сумський національний аграрний університет
Україна, м. Суми, вул. Г. Кондратьєва 160
email: helena.perelomova@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4038-9028

Стаття презентує мовну особистість одного з найвизначніших майстрів слова, яскравого представника інтелектуально-філософської, психологічної прози сучасної української літератури. Мовотворчість письменника демонструє невичерпні виражальні можливості рідної мови, її безмежне лексичне багатство. На тлі нейтральної загальноживаної лексики художніх творів помітною і цікавою є книжна, старокнижна лексика, зокрема архаїзми, біблеїзми, латинізми, наявність яких посилює історичний контекст оповіді, надає їй піднесеної тональності.

Ми зосереджуємо увагу на виражальних можливостях діалектизмів та розмовно-просторічних елементів, які в мові творів В. Шевчука є доречними і стилістично вмотивованими. Діалектизми та розмовно-просторічні елементи виконують особливу характерологічну функцію, розкриваючи внутрішній світ героїв. Вони мають значний експресивний потенціал, який нам удалося встановити в процесі дослідження мовної тканини художніх текстів письменника.

Ключові слова: загальнонародна мова, художній текст, діалектизми, розмовна лексика, просторічні елементи, експресивна функція, вульгаризми, колорит, мовна картина світу, нейтральна лексика.

**ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ФУНКЦИЯ ДИАЛЕКТИЗМОВ И РАЗГОВОРНО-
ПРОСТОРЕЧНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ В ЯЗЫКЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТОВ
ВАЛЕРИЯ ШЕВЧУКА**

Елена Переломова

Сумской национальной аграрный университет
Украина, г. Сумы, ул. Г. Кондратьева 160
email: helena.perelomova@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4038-9028